پایداری و انس با کتاب

طی گفت‌وگوهایی با اهل ادب، فرهنگ و هنر، سیداحمد پایداری برنامه‌یی ۵۲ قسمتی با نام «انس با کتاب» را به کارگردانی رضا پایداری در جهت ترویج کتاب و کتابخوانی تهیه می‌کند. در این برنامه که از تولیدات مرکز سیما فیلم در زمینه کتابخوانی است با هنرمندان در عرصه‌های مختلف، نویسندگان، فلاسفه و . . . گفت‌وگو شده است که در قالب برنامه‌یی ۷ دقیقه‌یی و به صورت تک‌گویی در مقابل دوربین ضبط و پخش خواهد شد. به گفته احمد پایداری این برنامه گنجایش تبدیل به ۳۰۰ برنامه روزانه را دارد و از آنجا که در مورد ضرورت کتابخوانی صحبت می‌شود، بالطبع تاثیرگذار خواهد بود. بهتر است «انس با کتاب» به صورت یک برنامه روزانه با زمان پخش مشخص در آید تا در بین برنامه‌های دیگر گم نشود و بتواند با داشتن آنتن ثابت، برای مرکز سیمافیلم هم مطرح باشد.

شایقی و «خواب زمستانی»

ساخت فیلم سینمایی «خواب زمستانی» به کارگردانی و تهیه‌کنندگی سیامک شایقی به زودی در مرکز سیمافیلم آغاز خواهد شد. پیش از این نام این فیلم «طرف ما شب نیست» بوده که به «خواب زمستانی» تغییر یافته است. شایقی خود طرح اولیه فیلمنامه فیلمش را ارائه کرده است که به اتفاق اصغر عبداللهی به تازگی نوشتن آن را به پایان رسانده و در حقیقت منتظر است تا آخرین نظرات در خصوص فیلمنامه از سوی مرکز سیما فیلم اعلام شود تا برآورد اولیه پروژه صورت گیرد.

«خواب زمستانی» به زندگی سه خواهر از سه نسل متفاوت می‌پردازد که در شرایط سخت مالی با هم زندگی می‌کنند. اما مشکل اینجا نیست، بلکه مشکلات از زمانی آغاز می‌شود که یکی از خواهرها با پیشنهاد ازدواج مواجه می‌شود و سرنوشت بقیه خواهرها را دچار بحران می‌کند.

جالب است بدانید فیلم «ارتفاع ۴۵/۶» که نتیجه آخرین همکاری شایقی با سیما فیلم بوده، هنوز وضعیت اکران مشخصی ندارد. شایقی در این فیلم به مشکلات یک زوج بدون فرزند می‌پردازد که در جریان سرقت عتیقه و گره خوردن آن با وقایعی که برای یکی از شاگردان زن خانه روی می‌دهد، باعث می‌شود تا این زوج که یکی سرگرد آگاهی و دیگری معلم است با از سر گذراندن تجربه‌یی متفاوت، قدم در مسیر تازه‌یی از روابط خود بگذارند.

در «ارتفاع ۴۵/۶» علاوه بر دانیال حکیمی و فریبا کامران در نقش این زوج، روناک یوسفی، کاوه کاویان، آتش تقی‌پور، شهین علیزاده و برادرزاده پرویز پرستویی نیز به عنوان بازیگران اصلی آن حضور دارند.

لطیفی و سریالی درباره خرمشهر

رئیس موسسه فرهنگی- هنری شاهد از قطعی شدن کارگردانی محمدحسین لطیفی برای سریال تلویزیونی «روزهای پایداری» با محوریت خرمشهر خبر داد. به گزارش فارس به نقل از نوید شاهد، ناصر دهقانی درباره ساخت این سریال گفت: کار نوشتن فیلمنامه سریال تلویزیونی «روزهای پایداری» توسط حبیب احمدزاده آغاز شده و امیدواریم ظرف چهار ماه آینده با اتمام این کار، آقای لطیفی فیلمنامه را جلو دوربین ببرد. وی افزود: در این سریال ۳۰ قسمتی، حوادثی که در دوران دفاع مقدس در جای‌جای شهرهای جنگ‌زده اتفاق می‌افتد، روایت می‌شود.

سریال «شهید بابایی» ساخته می‌شود

کارگردان سریال تلویزیونی «شهید بابایی» از آغاز پیش تولید این مجموعه از اوایل شهریورماه و احتمال کلید خوردن آن در هفته دفاع مقدس خبر داد. حسین قاسمی جامی در گفت‌وگو با ایسنا با بیان این مطلب که این مجموعه به تهیه‌کنندگی موسسه فرهنگی و هنری شاهد در ۱۳ قسمت تولید می‌شود گفت: پروژه شهید بابایی در مرحله نگارش فیلمنامه به قلم فرهاد توحیدی است.

حسن پور و پروین اعتصامی

فریدون حسن‌پور تا اواخر مهرماه ساخت فیلم تلویزیونی «پروین اعتصامی» را به تهیه‌کنندگی علی لدنی آغاز می‌کند. به گزارش سایت سیمافیلم، حسن‌پور در خصوص فهرست عواملی که پیشتر در مورد این فیلم اعلام شد، گفته است غیراز شقایق فراهانی که قرار است در نقش «پروین» با پروژه همکاری کند، در مورد بقیه بازیگران باید تصمیم‌گیری شود، چرا که ممکن است برخی از آنها مشغول پروژه‌های دیگری باشند. علاوه بر این حسن‌پور خود نگارش متن را بر عهده داشته است و ساخت این فیلم به سفارش گروه فیلم و سریال شبکه دوم سیما آغاز خواهد شد.

گزارشی از مجموعه «خواستگاران» به کارگردانی هنری گلاب آدینه

خواستن به دستور کارگردان

آرزو شهبازی

مجموعه تلویزیونی «خواستگاران» در ۵۰ قسمت ۲۰ دقیقه‌یی به کارگردانی هنری گلاب آدینه از شبکه یک سیما پخش شد. این گزارش در روزهای تولید مجموعه خواستگاران تهیه شده است. داستان این مجموعه درباره خواستگاری است و کریم خودسیانی، فریبا فتاحی، محمد نداف، پرستو شاه‌محمدی، ندا روشنایی، سپیده شاه‌حسینی و مرجان قریشی از نویسندگان پروژه هستند. از دیگر عوامل این پروژه هم می‌توان به مهدی مظلومی کارگردان تلویزیونی، بهنود محمدی‌پور دستیار اول کارگردان و برنامه‌ریز، امیر بنایی طراح صحنه و لباس، مریم دوستی طراح چهره‌پردازی، محمد کاظمی مدیر تصویربرداری و رضا کشاورز مدیرصدابرداری اشاره کرد. این مجموعه که به تهیه‌کنندگی علی خودسیانی هر شب از شبکه یک روی آنتن می‌رود در یک قالب اپیزودیک و با داستان‌های مجزا بازیگران بسیاری را در خود جای داده است؛ بازیگرانی همچون شیرین بینا، مهدی تارخ، عمار تفتی، فقیه سلطانی، فخرالدین صدیق شریف، علی دهکردی، نسرین مقانلو، برزو ارجمند، داریوش اسدزاده و . . .

علی خودسیانی: خانم آدینه در کارگردانی بی تجربه بود در واقع آوردن کسی که تجربه اولین کارگردانی را کسب می کند ریسک بزرگی است

وسوسه کارگردانی ندارم

وقتی روزنامه‌ها خبر کارگردان شدن سلطان‌بانو را تیتر زدند، خیال‌مان به سمت و سوی خیلی از بازیگرانی رفت که وسوسه کارگردانی، میان آنها و بازی‌های به‌یادماندنی‌شان فاصله انداخت. با خودمان گفتیم نکند قدرت «روسری آبی»، آن کدبانوی نگران «میهمان مامان» و زن رنج کشیده «زیر پوست شهر»، سینمای ما سلطان بانوی بازیگری‌اش را پشت این وسوسه گم کند؟ وسوسه کارگردانی!

خودش می‌گوید:

– ندارم. هیچ وقت نداشته‌ام.

اما کارگردانی او چرا و چگونه اتفاق می‌افتد، این روایت خود اوست:

– این کار بسیار اتفاقی از طرف مدیر تولید پروژه به من پیشنهاد شد و زمانی که متوجه شدم قرار است ۵۰ فیلم کوتاه ویدئویی ساخته بشود، به این کار ترغیب شدم و بعد از خواندن متن آن را پذیرفتم. یادم می‌آید که چندی پیش وقتی از او خواستم درباره بازیگری و بازیگردانی در تلویزیون گفت‌وگو کنیم پاسخ داد که آنقدر کارها ضعیف است که ترجیح می‌دهد چیزی نگوید.

آدینه خوب می‌داند که سابقه بازیگردانی‌اش انتظار بسیاری برای دیدن بازی‌های خوب و روان از جانب مخاطب ایجاد می‌کند. می‌گوید:

– بله، این انتظار هست و من در حد توانم به اندازه شرایط سعی کردم که کار قابل قبولی باشد.

و بعد درباره این شرایط اضافه می‌کند:

– به هرحال سازمان صداوسیما تعریف خاصی از این شکل کارها دارد و امکانات خاصی را هم برای آن در نظر گرفته است. اما یکی از مسائلی که در این نوع کار خیلی مهم است مساله زمان است و طبیعتاً من فکر می‌کنم اگر وقت بیشتری داشته باشم، ممکن است کار بهتری ارائه کنم. وقتی نظرش را درباره کارهای روتین تلویزیون می‌پرسم، می‌گوید: کارهای روتین هم مثل کارهای دیگر است. از نظر من توفیری ندارد. اما اینکه بخواهیم در یک مدت کوتاه کاری ارائه کنیم از جهاتی اشکال دارد و از جهاتی دیگر برای سازندگان خوب است، شاید برخی توانایی‌های افراد را بالا می‌برد. به شرطی که تداوم کارهای سریع آنها را کم حوصله نکند. در این صورت است که افراد مجبور می‌شوند تمام خلاقیت و توانایی و انرژی‌شان را در کوتاه‌ترین زمان به کار بیندازند و نتیجه خوبی هم بگیرند آدینه تجربه بازیگردانی را روی کارگردانی تاثیرگذار می‌داند. اما درباره ماندن در این حرفه باز هم به همان اتفاقی معتقد است که آمدنش را رقم زده است. می‌گوید اگر باز اتفاقی بیفتد خواهد ماند. اما وسوسه کارگردانی؟

– ندارم. هیچ وقت نداشته‌ام.

روایتی دیگر از خواستن

همسر بی‌تعهد، آپارتمان‌نشینی، عمل زیبایی، اوقات فراغت، چشم و هم‌چشمی . . . و میوه و شیرینی . . . اکسسوار هر روزه مراسم خواستگاری. قصه همان قصه قدیمی است، تنها باید روایتش را تازه کند و در رسالت مفهومی خود، راهش را از مجموعه‌های اینچنینی و برنامه‌های کارشناسانه جدا سازد. مجموعه روتین «خواستگاران» در شاخه داستان‌گویی تا حدودی سعی در ارائه دیدگاهی تازه داشته است. اگرچه گاه از تیروترکش‌های همیشگی اغراق و ساختگی بودن در تلویزیون هم مصون نمی‌ماند، اما زخم‌هایش از همتایان خود کمتر است. در کنار اینها باید دید این شیوه روایت با دو دوربین ثابت در یک لوکیشن تکراری و با شیوه‌یی نزدیک به کارهای دهه ۶۰ تلویزیون، در دوره امروز فرزند کدام علت است؟ خودشان می‌گویند: کمبود امکانات!

کمبود امکانات این روزها نخ تسبیح تمام گلایه‌ها و غرزدن‌ها برای آثار بدون خلاقیت تلویزیونی است. در حالی که نمی‌دانیم ارائه یک بازی درونی و حساب شده چقدر به جنس رفلکتورها و مدل دوربین بستگی دارد؟ هنوز نمی‌دانیم دیالوگ‌هایی که نه در زندگی روزمره و فرهنگ عامه و نه در ادبیات کلاسیک ما جایگاه مشخصی ندارند، چقدر وابسته به هزینه‌های تولید هستند؟

خواستگاران با تعدد بازیگرانی که هرکدام در لحظه‌یی کوتاه به ارائه نقشی می‌پردازند، امکان دقیق‌تر شدن بر مقوله بازیگری را تا حدودی دشوار می‌سازد. اگرچه ردپای سابقه بازیگردانی گلاب آدینه کارگردان هنری اثر هم دچار فراز و فرودهایی در قسمت‌های مختلف است. در کنار اینها «خواستگاران» پایه‌های اصلی‌اش را بر چند ویژگی خوب و مهم استوار می‌سازد. اول اینکه عنصر زمان را با توجه به گرایش مخاطب امروز به نوعی مینی‌مالیسم در آثار ادبی و هنری، در کوتاه‌ترین شکل و اندازه ممکن به کار می‌برد و این مساله مجموعه را از گزافه‌گویی و برداشت‌های اضافه بدون تاثیر بازمی‌دارد. اگرچه شاید بتوان بر این مساله نیز انگشت گذاشت که «خواستگاران» به خاطر عدم تجزیه و تحلیل موضوع، آن را به صورت پرونده‌یی نیمه باز رها می‌کند.

اما واقعیت این است که مجموعه‌هایی اینچنینی قرار نیست که نقش یک واعظ یا کارشناس را برای مخاطب داشته باشد و شاید مهمترین نقش آنها نوعی تلنگر و دریافت دوباره است که در برخورد با پدیده‌ها و مصنوعات مشابه با زندگی روزمره‌مان به آن دست پیدا می‌کنیم؛ نوعی دعوت برای تفکر و عمیق‌شدن به آنچه معضل امروز ازدواج‌ها است.

اما از طرفی این مجموعه از همان ابتدا یعنی در ارائه تصویرهای مینیاتور قدیمی در تیتراژ و همچنین دستگاه ایرانی چهارگاه، در اغلب قسمت‌ها گرایش خود را به شیوه‌یی از سنتی‌ترین نوع ازدواج و خواستگاری سوق می‌دهد و این شیوه سنتی در پرداخت و ساختار اثر به گونه‌یی راه هرگونه خلاقیت را در ارائه مفهوم موردنظر می‌بندد. باید باور کرد که حتی سنتی‌ترین مفاهیم نیز امروزه به شیوه روایتی نو نیازمندند؛ شیوه‌یی که رگ خواب مخاطب امروز را بشناسد و تصنعی بودنش فاصله‌یی عمیق آنچنان که امروز میان تلویزیون و مخاطب هست، ایجاد نکند.

روزنامه خواستگاران

۵۰ قسمت اپیزودیک ۲۰ دقیقه‌یی با موضوع خواستگاری در اقشار مختلف شاید سوژه جالبی برای یک کار روتین تلویزیونی به شمار برود؛ اگرچه کارهای روتین در خیلی از موارد فرصتی برای هدر دادن موضوعات به شمار می‌روند و به نوعی قربانی نیاز شبکه برای پر کردن آنتن و انبوه‌سازی می‌شوند.

خواستگاران با ارائه یک کار رئال سعی داشته است که راهش را از مجموعه‌های مشابه جدا کند. اگرچه در برخی موارد مثل دکور هم به نوعی رئالیسم کلیشه‌یی و غیرجذاب نزدیک شده است.

اما درباره ویژگی‌های این مجموعه مهدی مظلومی که سابقه‌یی دیرین در مجموعه‌های روتین دارد و در حال حاضر هم کارگردانی تلویزیونی خواستگاران برعهده او است، اعتقاد دیگری دارد. به گفته او خواستگاران هم کاری است مثل کارهای دیگر؛ ساده و بی‌ادعا! و سعی دارد در چارچوب خودش قابل قبول باشد.

اما قابل قبول از نظر مظلومی یعنی چه؟

– یعنی اینکه مخاطب آزار پیدا نکند و پس از پایان مدت زمانی که برای تماشای برنامه صرف کرده است با خودش نگوید: که چی!

از او می‌پرسم درباره کارهای قبلی‌تان فکر می‌کنید چنین اتفاقی افتاده است؟ پاسخ می‌دهد:

– جنس کاری که من می‌کنم با کار خانم آدینه کمی تفاوت دارد. در مورد آن کارها بعضی مواقع شاید این اتفاق افتاده باشد و در برخی موارد هم نه! مظلومی پیشنهاد کار با گلاب آدینه را به خاطر ارادت و علاقه‌یی که به او داشته، پذیرفته است. معتقد است که به هرحال هر کس کارش را از یک جایی آغاز می‌کند و گاهی کارهای اول خیلی خوب از آب در می‌آیند. می‌گوید: من خودم اولین کارم را بیشتر از همه دوست دارم. اگرچه یک کار تلویزیونی به خیلی چیزها بستگی دارد، به زمان، شرایط مالی و تولید و . . . شرایط ما خیلی معمولی است. اما با همین شرایط معمولی سعی شده است که به یک نقطه خوب برسیم.

فیلمنامه در طول کار تغییر کرده است؟

– خیلی کم، شاید حدود ۵ درصد.

و این تعداد بازیگر کار را دشوار نمی‌کند؟

– به هرحال یک تجربه است که خانم آدینه با توجه به تخصصی که دارند این جسارت را به خرج دادند. به نظر من این یک حسن است که شما با مجموعه‌یی مواجه هستید که فقط در اسم و بستر اصلی مشترک است و در بقیه موارد از قبیل داستان و بازیگر متفاوت است.

مظلومی به موفقیت کار خوش‌بین است. از او می‌پرسم خوش‌بینی در شرایط امروز تلویزیون ما جواب می‌دهد؟ می‌گوید: همیشه باید خوش‌بین بود.

اما اینکه چرا خیلی‌ها کار تلویزیونی را جدی نمی‌گیرند پرسشی است که پاسخ آن را اینگونه می‌دهد: ما یک چیز را نباید فراموش کنیم و آن اینکه برنامه‌های تلویزیون مثل یک نشریه است. مجموعه‌های روتین یک روزنامه، سریال‌ها، ماهنامه و سینما مثل یک کتاب است که دست به دست می‌چرخد و چندین‌بار نمایش داده می‌شود. پس طبیعی است که از نظر فنی، ساختار و محتوا متفاوت‌تر باشد. اما تلویزیون به دلیل داشتن تاریخ مصرف و عدم ماندگاری، حساسیت کمتری را می‌طلبد. یک روزنامه هم از هر نظر با یک مجله و کتاب فرق دارد و نمی‌توان گفت که زیر سایه کتاب است. هر کدام از اینها شرایط خاص خودش را دارد و مخاطب خودش را. از او می‌پرسم مجموعه‌های روتین امروز جزء روزنامه‌های زرد هستند؟

می‌گوید: نه.

و خواستگاران؟

به نظرم جزء نشریات خوب است.

ساعت ۵ عصر

خانه نماد همان تقابلی است که همه پدیده‌های امروز با آثار گذشته دارند. مبلمان جدید، صندلی‌های لهستانی قدیمی، تابلوهای قدیمی و پرده‌های جدید. این صحنه‌یی است محصور میان دو دوربین. یکی در سمت راست و دیگری سمت چپ و مانیتور میان دو دوربین و درست روبه‌روی همین تقابل قرار گرفته است. گلاب آدینه یک جا نمی‌نشیند. در رفت و آمد میان جلوی دوربین و پشت صحنه، برای همه بازیگران نقش‌هایشان را بازی می‌کند و فکر می‌کنم که چقدر خوب بود اگر تمام نقش‌ها را خودش برعهده داشت. بوم صدابرداری، یکی از گلدان‌های روی میز را می‌شکند و تا گلدان بیاید و سرجای خود بنشیند، آدینه بارها و بارها دیالوگش را با بازیگران تمرین می‌کند. فخرالدین صدیق شریف، زهره حمیدی، متین اوجان و مهسا گل‌عنبری بازیگران این قسمت او هستند. می‌گوید: موقع حرف زدن چای را هم تعارف کنید. مهدی مظلومی از اتاق رژی و به تبع آن بهنود محمدی‌پور دستیار یک و برنامه‌ریز کار که فرمان حرکت بدهند، خواستگاری آغاز می‌شود. اما همین که داماد شروع می‌کند به حرف زدن، آدینه کات می‌دهد:

– عروس خانم شما لبخند می‌زنید. مشتاق هستید ببینید چه می‌خواهند بگویند . . .

و دوباره حرکت.

– من امروز تشریف آورده‌ام خدمت‌تان که بگویم اگر شما اجازه دهید، من و مریم آخر این هفته عقد کنیم.

– عقد؟ مرد حسابی ولی قرارمان این نبود؟!

آدینه مهربان، صبور و پرهیجان است. این هیجان یک طبقه بالاتر و در اتاق رژی هم خودش را نشان می‌دهد. در کنار میز صدا، نودال و دوربین‌های یک و دو و فاینال و در کنار مهدی مظلومی و صدابردار می‌توان بدون دغدغه گرمای پایین، همه چیز را نظاره کرد. گریمورها را که به جنب و جوش افتاده‌اند و تصویر محمدی‌پور را که جلوی دوربین با مظلومی حرف می‌زنند و شوخی می‌کنند و بوم‌ها و سه‌پایه‌ها که دوربین هنوز دغدغه حذف‌شان از تصویر را ندارد تا زمانی که دوباره دستور حرکت بدهند. در اتاق تاریک رژی صدای آدینه را از مانیتور می‌شنوم که با بازیگرها تمرین می‌کند.

و بعد در نمای خلاصه شده مانیتور دوباره خواستگاری آغاز می‌شود. تنها دو صفحه به آخر داستان مانده است. شاید تا نیم‌ساعت دیگر کارشان تمام شود، کولرهای پایین را روشن کنند و گرما راهش را بکشد و برود. نماها دائماً تکرار می‌شوند. آدینه می‌گوید خیلی خوب است . . . داماد می‌گوید این درخواست من ناقض هیچ‌کدام از اهداف دوساله ما نیست و مادر عروس با تعجب می‌گوید: این جمله آخری را یک بار دیگر تکرار کنید!؟

آخرین نماها باز هم تکرار می‌شوند. اما همه چیز ساعت ۵ عصر به پایان می‌رسد. در میان شوق، حرکت و هیجان آدینه و گروه جوانش از خودم می‌پرسم: راستی نخ این شوق برای نشستن پشت دوربین سلطان بانوی ما را تا کجا خواهد برد؟

کارگردان «خواستگاران» حتی بازیگران را هم انتخاب نکرد

تصور ما بر این بود که حضور گلاب آدینه به عنوان کارگردان هنری می‌تواند برای حضور بازیگران مطرح موثر باشد، اما وی حتی مسوولیت انتخاب بازیگران را هم به عهده نگرفت. سرپرست نویسندگان و تهیه‌کننده مجموعه «خواستگاران» درباره کلیشه‌یی بودن برخی قصه‌های این مجموعه به مهر گفت: «فکر نمی‌کنم قصه‌های این مجموعه کلیشه‌یی باشد. این مجموعه داستان محور است و هر داستان پیامی دارد. سعی کردیم در داستان‌های تکراری هم نکات تازه قرار بدهیم تا داستان‌ها برای بینندگان جذابیت داشته باشد. حتی ما مجموعه را در ۹۰ قسمت پیشنهاد داده بودیم که شبکه با ۴۵ قسمت موافقت کرد.» علی خودسیانی درباره انتخاب گلاب آدینه به عنوان کارگردان هنری مجموعه «خواستگاران» گفت: «با توجه به اینکه او بازیگردان بود و کارگردانی هنری شامل بازیگردانی و میزانسن هنری است، به همین دلیل خانم آدینه را انتخاب کردیم. علاوه بر آن تصور ما این بود که حضور خانم آدینه باعث می‌شد بازیگران راحت‌تر بازی در این مجموعه را بپذیرند که این اتفاق نیفتاد.»

تهیه‌کننده «خواستگاران» درباره حضور نداشتن بازیگران مطرح در این مجموعه توضیح داد: «تصور ما این بود که حضور خانم آدینه می‌تواند برای کشاندن پای بازیگران مطرح به مجموعه به ما کمک کند، اما خانم آدینه با هیچ بازیگری تماس نگرفت، حتی در مذاکرات هم شرکت نداشت.» وی خاطرنشان ساخت: «خانم آدینه حتی بازیگران را هم انتخاب نمی‌کرد، بلکه بازیگران را بهنود مهدی‌پور دستیار ایشان و بهرام محمدی‌پور برنامه‌ریز مجموعه انتخاب و دعوت می‌کردند. خیلی از بازیگران را هم ایشان نمی‌شناخت و تازه پس از دیدن آنها بله یا خیر می‌گفتند.» خودسیانی درباره اینکه مگر انتخاب بازیگران جزء وظایف کارگردان نیست گفت: «من هم با شما موافقم، ولی وی خیلی از بازیگران را نمی‌شناخت و حتی حاضر نبود بازیگری معرفی کند. شاید هم تجربه خوبی در این باره نداشت و شاید فکر می‌کرد جلو بازیگران باتجربه کم بیاورد، حتی وقتی ما برای حضور بازیگری اصرار می‌کردیم، خیلی علاقه نشان نمی‌داد و در واقع مسوولیت انتخاب بازیگران را هم انجام نداد.» وی در ادامه گفت: «هر کاری تجربه خاص خود را دارد، ولی اگر قرار بود دوباره این کار را بسازم در انتخاب بعضی عوامل تجدید نظر می‌کردم. گلاب آدینه انتظاراتم را برآورده نکرد، حتی من از مهدی مظلومی به عنوان کارگردان تلویزیونی انتظار حضور فکری بیشتری داشتم، اما متاسفانه او هم فقط تجربه کاری‌اش را در اختیار ما گذاشت، در حالی که می‌توانست حضور خلاقانه‌تری داشته باشد.»

خودسیانی افزود: «خانم آدینه در کارگردانی بی‌تجربه بود. در واقع آوردن کسی که تجربه اولین کارگردانی را کسب می‌کند، ریسک بزرگی است. البته غیراز خانم آدینه، هیچ کارگردان حرفه‌یی حاضر نمی‌شد با ۷۰ بازیگر کار کند، چرا که ما با بازیگران جلسه‌یی قرارداد می‌بستیم و او به خاطر بی‌تجربگی زیر بار این قضیه رفت.» سرپرست نویسندگان و تهیه‌کننده «خواستگاران» در پایان گفت: «معمولاً بین کارگردانان هنری و تلویزیونی تنش به وجود می‌آید، چرا که ممکن است کارگردان هنری میزانسن خود را تغییر دهد و کارگردان تلویزیونی باید دوباره دکوپاژ کند، اما به خاطر این بی‌تجربگی خانم آدینه تنش در مجموعه نداشتیم و فضا سالم‌تر بود.»

نگاهی به سریال صاحبدلان به مناسبت پخش از شبکه قرآن و معارف

رویکردی متفاوت در بیان مفاهیم دینی

مهربانو ابدی دوست

در میان سریال‌هایی که سال گذشته در ماه مبارک رمضان پخش شد، سریال «صاحبدلان» نوشته طالب‌زاده و به کارگردانی محمد حسین لطیفی هم به لحاظ مخاطب و هم به لحاظ صاحب‌نظران مورد توجه قرار گرفت. این سریال امسال نیز همزمان با ماه رمضان از شبکه قرآن و معارف سیما در حال پخش است. دکتر بلخاری، دکتر حسینی و شفیع آقامحمدیان هر شب قرار است قسمت‌هایی را که پخش می‌شود، به مدت ۱۰ دقیقه مورد نقد و بررسی قرار دهند و مفاهیم دینی و قرآنی سریال را بازگو کنند. در اینجا مروری داریم به علل موفقیت صاحبدلان از منظر یک سریال مناسبتی ماه رمضانی.

رضا جودی تهیه‌کننده صاحبدلان در کارنامه کاری خود تهیه سریال دوران سرکشی به کارگردانی کمال تبریزی را دارد که آن سریال نیز در نوع خود و زمان پخش‌اش کاری قابل تامل و جسورانه محسوب می‌شد. مهمترین امتیاز سریال صاحبدلان نوع نگرش و رویکرد نویسنده سریال در امروزی کردن قصه‌یی قرآنی است. نادر طالب‌زاده قصه‌یی از قصص قرآن را دستمایه قرار می‌دهد و آن را در ماجرایی امروزی بازآفرینی می‌کند. نکته مهم در این رویکرد نویسنده سریال در باورپذیری آن برای مخاطب امروز است. ماجراها و شخصیت‌ها به گونه‌یی در این سریال طراحی و پرداخت شده‌اند که حتی اگر مخاطب با تفسیر آن چندان آشنا نباشد می‌تواند آن را بخوبی درک کند. درک یک مفهوم قرآنی از طریق تصویر و داستان امری است که کمتر تاکنون در فیلم‌ها و سریال‌های تولید شده این سال‌ها به آن دسترسی پیدا کرده‌ایم. در واقع متن صاحبدلان جدای از جذابیتی که دارد، در دل آن پیشنهادی نهفته است که اگر مورد مطالعه قرار گیرد می‌تواند پرورش‌دهنده فیلمنامه‌هایی از این دست باشد.

علی‌رضا طالب‌زاده فیلمنامه‌یی را طراحی کرد که مهمترین امتیازش در مقایسه با کارهای قرآنی دیگر نلغزیدن در بستر شعار است. در اغلب سریال‌هایی که این سال‌ها در تلویزیون ایران ساخته می‌شود، به جای آن که مخاطب را با استفاده از مولفه‌های تلویزیونی و تصویری درگیر موضوع کند و آن را به باور مدنظر برساند، تلاش می‌شود تا مدام پیام مورد نظر گوشزد و بازگو شود؛ اتفاقی که مدام در این سال‌ها حتی باور مخاطب تلویزیونی را دچار دلزدگی می‌کند. برخی از این سریال‌ها به جای آن که باور دینی مخاطب را احیا کند و پرورش دهد، دلزدگی ایجاد می‌کند و بین مخاطب و آن مفهوم دینی فاصله می‌اندازد یا باور

او را در سطح قرار می‌دهد. امتیاز مهم صاحبدلان جدای از قدرت کارگردانی و بازی‌های خوب آن در همین نکته نهفته است که از بازگویی مستقیم پیام مدنظر صرف‌نظر می‌کند و تلاش می‌کند مخاطب را به باوری عمیق‌تر برساند.

علی‌رضا طالب‌زاده فیلمنامه‌نویس صاحبدلان در کارنامه کاری خود کتاب داستان «به خاطر فرانک» را دارد که تسلط او را در امر داستان‌نویسی نشان می‌دهد. به خاطر فرانک که از سوی نشر مرکز منتشر شد نیز داستان قابل تاملی است. اگر این یادداشت تاکید عمده خود را بر فیلمنامه صاحبدلان قرار داده است، به جهت ضعف‌های عمده‌یی است که اغلب سریال‌های تلویزیونی به جهت فیلمنامه دارند. سریال‌های زیادی را می‌توان مثال زد که بازیگران نسبتاً خوبی در آنها حضور دارند و کارگردان قابل قبولی نیز دارد، اما یا در فیلمنامه دچار مشکل است یا کارگردان و بازیگران به تحلیل درستی از آن دست نیافته‌اند. سریال صاحبدلان شاید هنوز به سطح ایده آل برخی از منتقدان و صاحب‌نظران نرسیده باشد، اما در مقایسه با دیگر سریال‌هایی از این دست، به حتم گامی رو به جلو است.

کارگردانی صاحبدلان از امتیاز ویژه‌یی اگر برخوردار باشد، در نزدیک شدن کارگردان به مفهومی است که فیلمنامه قصد بازگویی‌اش را دارد. این امتیاز در بازی بازیگران آن نیز به خوبی دیده می‌شود. بازی حسین محجوب را در این میان مثال زد و تاکیدی زیادتری بر آن داشت. گرچه باران کوثری نیز تلاش زیادی در نزدیک شدن به معنا و مفهوم شخصیت خود داشت و تا حدودی به آن نزدیک شده بود.

تکرار سریال صاحبدلان از شبکه قرآن و معارف مجال دوباره‌یی برای نقد و تحلیل سریال فراهم می‌آورد اما ای کاش در قسمت‌های نیز علی‌رضا طالب‌زاده به عنوان نویسنده حضور پیدا می‌کرد و چگونگی پرورش ایده خود را در قالب یک سریال تلویزیونی تشریح می‌کرد تا کارگاهی باشد برای فیلمنامه‌نویسانی که قصد دارند مفاهیم دینی و قصه‌های قرآنی را در قالب فیلمنامه برای مخاطب تلویزیونی بیان کنند.

رضا جودی امسال نیز تهیه‌کننده سریال دیگری در ماه رمضان است که هم اکنون از شبکه یک سیما با نام اغما پخش می‌شود. این سریال نیز قرار است با دستمایه قرار دادن مفهومی قرآنی مخاطب خود را به باوری دینی برساند. تاکنون سه قسمت بیشتر از این سریال پخش نشده و نمی‌توان درباره آن اظهارنظری کرد و باید منتظر مجال دیگری بود.